

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28.01.1993, sp. zn. 7 Cdo 14/92, ECLI:CZ:VSPH:1993:7.CDO.14.1992.1

Číslo: 34/1994

Právní věta: Jestliže odvolací soud připustil dovolání (§ 238 odst.2 písm a/o.s.ř.) jen v souvislosti s právním posouzením (výkladem) určitého pojmu, vymezil tím závazně dovolací důvod a odvolacímu soudu nepřisluší přezkoumávat rozsudek odvolacího soudu např.z hlediska závěru odvolacího soudu o skutkových zjištěních. Pojem bezúhonný nebo bezúhonnost musí být vykládán vždy v souladu s ustanovením zákona, pro jehož účely je bezúhonnost osoby posuzována,zpravidla tedy jako předpoklad k výkonu určité profese nebo činnosti. Za bezúhonného ve smyslu ustanovení § 3 odst.1 písm.d) zákona č.128/1990 Sb.lze považovat takového uchazeče o zápis do seznamu advokátů, u něhož není doloženě zpochybněno (z hlediska souhrnu předpokladů nejen trestních,ale občanských a morálních), že bude čestně a svědomitě plnit povinnosti budoucího advokáta.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 28.01.1993

Spisová značka: 7 Cdo 14/92

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Advokacie, Advokáti, Bezúhonnost, Dovolání

Předpisy: 99/1963 Sb. § 238 odst. 2 písm. a) 128/1990 Sb. § 3 písm.. d)

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem zamítl návrh, aby Advokátní komoře bylo uloženo zapsat navrhovatelku do seznamu advokátů České republiky. Navrhovatelka byla uznána povinnou nahradit odpůrkyni náklady řízení ve výši 2660 Kč a státu na jeho nákladech částku 1600 Kč. Soud vyšel se závěru, že navrhovatelka nesplňuje všechny zákonné podmínky pro zápis do seznamu advokátů, neboť z důkazního řízení vyplynulo, že v jejím případě není naplněn požadavek bezúhonnosti, tedy jeden z předpokladů pro zápis do seznamu advokátů, podle ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 128/1990 Sb., o advokacii. Dovedil, že bezúhonný ve smyslu zákona o advokacii je jen ten, kdo za předpokladu zachování trestní a občanské bezúhonnosti se nezpronevěřil vždy a za všech okolností právní etice při výkonu právní profese a jednal v souladu se zákonem. K uvedeným právním závěrům došel soud prvního stupně vycházející ze zjištění, že navrhovatelka v červnu roku 1990 přesvědčila pracovníci Okresního soudu v Z., aby antidatovala podací razítko na podání, které navrhovatelka osobně doručila do podatelny soudu. Dále měl soud prvního stupně za prokázáno, že v průběhu roku 1990 navrhovatelka nadále pokračovala v poskytování placené právní pomoci, ačkoliv povolení k poskytování takové činnosti ztratilo platnost poté, co nabyl účinnosti zákon č. 128/1990

Sb., o advokacii. Konečně soud prvního stupně při hodnocení bezúhonnosti navrhovatelky vyšel z toho, že jako prokurátorka Okresní prokuratury v Z. nepřipustně ovlivňovala v souvislosti s probíhajícím řízením o výchovu nezletilých dětí předsedkyni okresního soudu a pracovníci tehdejšího národního výboru v Z.

K odvolání navrhovatelky Městský soud v Praze svým rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a navrhovatelku zavázal nahradit odpůrkyni náklady odvolacího řízení ve výši 230 Kč. Zároveň vyslovil přípustnost dovolání proti svému rozsudku. Odvolací soud vycházel ze zjištění učiněných soudem prvního stupně o chování navrhovatelky a jejím dřívějším porušení profesionální etiky a dovedl, že jednání, za které by (v případě, že by již byla advokátkou) navrhovatelce mohl být uložen i kárný postih, jsou takového rázu, že nelze uvažovat o její bezúhonnosti. Odvolací soud se ztotožnil i s výkladem pojmu „bezúhonný“, totiž, že bezúhonnost předpokládá nejen zachovalost trestní, ale i občanskou a mravní. Tento pojem vyložil (na rozdíl od soudu prvního stupně) přímo ze zákona o advokacii s poukazem na celkovou koncepci zákona a na jednotlivé požadavky kladené na výkon advokátní činnosti. Vzhledem k závěru o řešení výkladové otázky, vyplývající z nedávné právní úpravy (se závažnými důsledky pro účastníky), odvolací soud připustil proti svému rozsudku dovolání.

Proti uvedenému rozsudku odvolacího soudu navrhovatelka podala dovolání a navrhla v něm, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení, dovozujíc, že tento rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Podstatou sporu je podle dovolání posouzení bezúhonnosti osoby v souladu s právním řádem a v souladu s mezinárodně platnými právními předpisy na ochranu osobnosti člověka a občana. Pojem „bezúhonný“ podle zákona o advokacii byl soudy obou stupňů vyložen extenzivně a tento výklad nemá oporu ani ve znění zákona o advokacii, ani v jiných obecně závazných předpisech našeho právního řádu, přičemž je v rozporu i s normami mezinárodními. Bezúhonnost měla být podle dovolatelky uvažována zejména z pohledu ustanovení ústavního zákona č. 23/1991 Sb. (Listiny základních lidských práv a svobod). V této souvislosti je soudům obou stupňů vytýkáno, že se nevypořádaly s otázkou, na základě jakého předpisu lze přijmout tak extenzivní výklad. Dovolatelka nesouhlasí s argumentací odvolacího soudu o možnosti výkladu pojmu „bezúhonný“ za použití ustanovení o kárném postihu advokáta. Dovojuje, že uchazeče o zápis do řad advokátů nelze posuzovat podle zákona, který se na něj ještě nezačal vztahovat.

Vrchní soud v Praze svým rozsudkem dovolání zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu odvolacího řízení.

Z odůvodnění:

Přípustnost podaného dovolání je v dané právní věci založena výrokem odvolávacího soudu podle ustanovení § 238 odst. 2 písm. a) o. s. ř. Uvedené ustanovení udílí odvolacímu soudu oprávnění připustit dovolání proti potvrzujícímu rozsudku, za výslovného předpokladu, že „jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu“. Jde o jednu ze dvou výjimek ze zásady, že není přípustné dovolání proti potvrzujícímu rozsudku (druhou výjimkou je potvrzující rozsudek vydaný za podmínek uvedených v ustanovení § 238 odst. 2 písm. b) o. s. ř.). Přípustnost dovolání v tomto případě záleží jedině na posouzení odvolacího soudu, zda je jeho rozhodnutí po právní stránce zásadního významu. Jestliže odvolací soud dovolání připustí, musí také v odůvodnění rozsudku zřetelně vyslovit, v čem spočívá zásadní význam konkrétní právní otázky.

Výrokem o připuštění dovolání podle ustanovení § 238 odst. 2 písm. a) o. s. ř. jsou - ve spojitosti s odůvodněním rozsudku - současně vymezeny i dovolací důvody; v takovém případě nelze dovolání odůvodnit jinak než poukazem na nesprávné právní posouzení věci tak, jak je vymezil odvolací soud ve vztahu k výroku o přípustnosti dovolání. Dovolatel se v tomto případě nemůže domáhat

přezkoumání rozsudku odvolacího soudu z jiných důvodů, než podle ustanovení § 241 odst. 2 písm. d) o. s. ř.

Jestliže tedy odvolací soud připustil dovolání jen v souvislosti s právním posouzením (výkladem) pojmu „bezúhonnost“ ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 128/1990 Sb., o advokacii, vymezil tím závazně dovolací důvod. Tímto důvodem je vázána nejen dovolatelka, ale i dovolací soud. Dovolacímu soudu proto nepřísluší přezkoumávat rozsudek odvolacího soudu z jiných dovolacích důvodů. S přihlédnutím k tomu je dovolací soud povinen vycházet ze skutkových závěrů odvolacího soudu, která bez dalšího převzal jako správná skutková zjištění soudu prvního stupně.

Rámcem přezkumné činnosti dovolacího soudu je tedy vymezen právním posouzením věci (výkladem pojmu bezúhonnosti). Za právní posouzení ovšem nelze považovat hodnotící závěr odvolacího soudu o účinných skutkových zjištěních, byť právě ten vedl k aplikaci konkrétního hmotněprávního ustanovení a v daném případě k posouzení toho, zda navrhovatelka splňuje požadavek bezúhonnosti podle ustanovení § 3 odst. 1 písm. d) zákona č. 128/1990 Sb. Toto posouzení a tento závěr soudu je totiž důsledkem jeho úsudku a závěrem o skutkových zjištěních učiněných po provedeném dokazování.

Pojem „bezúhonný“ či „bezúhonnost“, který je v našem právním řádu nikoli ojedinele používán, není blíže upraven, pokud jej příslušný právní předpis pro své účely sám blíže nespecifikuje, jako je tomu např. v ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Proto musí být obsah tohoto pojmu vykládán vždy v souladu se zákonem, pro jehož účely je bezúhonnost (většinou jako předpoklad k výkonu určité profese nebo činnosti) vyžadována.

Zákon č. 128/1990 Sb., o advokacii, upravuje činnost advokacie nejen pokud jde o její organizaci a způsob jejího výkonu, ale zejména vymezuje práva a povinnosti advokátů a dalších pracovníků advokacie, včetně jejich předpokladů k této činnosti. Předpoklady pro výkon advokacie podle ustanovení § 3 zákona č. 128/1990 Sb., a to nejen každý jednotlivý předpoklad, ale i všechny jejich vzájemné souvislosti, odpovídající společenskému významu profese advokáta, vykonávajícího nezávislé povolání, při němž je poskytována odborná právní pomoc. Význam této profese musí být rozhodujícím vodítkem pro výklad v tomto zákoně blíže nespecifikovaných pojmů, včetně pojmu „bezúhonný“ (v § 3 odst. 1 písm. d/). Při jeho výkladu je třeba vyjít zejména z ustanovení citovaného zákona, upravujících práva a povinnosti advokátů (§ 13 a násl.) a ze znění slibu, uvedeného v § 3 odst. 1 písm. f) zákona č. 128/1990 Sb., jehož složení je rovněž jedním z předpokladů pro zápis do seznamu advokátů.

Zákon č. 128/1990 Sb., o advokacii, přitom vychází z toho, že slib lze složit až po splnění všech podmínek uvedených v ustanovení § 3 odst. 1 citovaného zákona. Znění slibu zavazuje budoucího advokáta k zachování ústavy, ostatních zákonů a dalších obecně závazných právních předpisů a k svědomitému a čestnému plnění povinností advokáta (§ 14 téhož zákona).

Jestliže je bezúhonnost uchazeče o zápis do seznamu advokátů jednou z podmínek, která musí být splněna před složením slibu, pak bezúhonným může být jen takový uchazeč, který svým dosavadním občanským a pracovním životem naplňuje předpoklad občanské a morální (mravní) zachovalosti. Za bezúhonného ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. d) zákona č. 128/1990 Sb. lze považovat jen takového uchazeče o zápis do seznamu advokátů, u něhož není zpochybněn předpoklad, že bude čestně a svědomitě plnit povinnosti budoucího advokáta. Zatím co závazek k dodržování ústavy, ostatních zákonů a dalších obecně závazných předpisů je předpokladem zcela zásadním, potom svědomité a čestné plnění povinností advokáta je vyjádřením zásady právní etiky. Ta je jasně formulována zejména v ustanovení § 14 zákona č. 128/1990 tak, že advokát jedná (při ochraně práv a oprávněných zájmů klienta) čestně a svědomitě, důsledně využívá všechny zákonné prostředky a uplatňuje vše, co podle svého přesvědčení a příkazu klienta pokládá za prospěšné.

Odvolací soud proto (stejně jako soud prvního stupně) správně vymezil bezúhonnost ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. d) zákona č. 128/1990 Sb., o advokacii, jako souhrn předpokladů občanské a morální (nikoli pouhé trestní) zachovalosti, naplněné (vzhledem k zvláštním nárokům na profesi advokáta) i požadavkem směřujícím k dodržování zásad právní etiky. Uvedený výklad není nikterak v rozporu s Listinou základních práv a svobod a s ustanovením § 1 odst. 1 ústavního zákona č. 23/1991 Sb., kterým se uvozovala Listina základních práv a svobod. Podmínky, které jsou vyžadovány v ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 128/1990 Sb., nejsou totiž ničím jiným než ustanoveními o zvláštních podmínkách pro výkon povolání advokáta, které předpokládá článek 26 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Z uvedeného vyplývá, že z hlediska uplatněného dovolacího důvodu je rozsudek odvolacího soudu správný. Dovolací soud proto podle ustanovení § 243b odst. 1 o. s. ř. dovolání navrhovatelky zamítl.

Rozhodnutí o nákladech dovolacího řízení, za situace, kdy dovolatelka byla neúspěšná a odpůrkyni v souvislosti s dovoláním náklady nevznikly, je odůvodněno ustanoveními § 142 odst. 1 (výklad a contrario), § 151 odst. 1, § 224 odst. 1 a § 243 odst. 4 o. s. ř.